

Міністерство внутрішніх справ України
Харківський національний університет внутрішніх справ

АДМІНІСТРАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Підручник

*За загальною редакцією
доктора юридичних наук, доцента В. В. Сокурєнка*

Харків
2017

УДК 351.74(477)(075.8)
ББК 67.9(4УКР)301.163.1я73
А31

Рецензенти:

Князев С. М. – голова Національної поліції України, кандидат юридичних наук;
Музичук О. М. – декан факультету № 1 Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України;
Олефір В. І. – проректор з наукової роботи Університету «Україна», доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПРН України.

Колектив авторів:

Сокуренько В. В. (д-р юрид. наук, доц.) – передмова, підрозділ 4.6 глави 4; загальна редакція; **Безпалова О. І.** (д-р юрид. наук, проф.) – підрозділ 1.1 глави 1; підрозділи 11.2, 11.3 глави 11 – у співавторстві із Синявською О. Ю.; **Джафарова О. В.** (д-р юрид. наук, проф.) – підрозділи 3.3, 3.4 глави 3; **Троян В. А.** (заступник міністра внутрішніх справ України) – підрозділ 1.4 глави 1; **Синявська О. Ю.** (д-р юрид. наук, проф.) – підрозділ 11.1 глави 11; підрозділи 11.2, 11.3 глави 11 – у співавторстві з Безпаловою О. І.; **Угровецький О. П.** (д-р юрид. наук, доц.) – підрозділ 5.3 глави 5; **Бугайчук К. П.** (канд. юрид. наук, доц.) – підрозділи 1.2, 1.3 глави 1; **Шатрава С. О.** (канд. юрид. наук, доц.) – підрозділ 3.1 глави 3; **Казанчук І. Д.** (канд. юрид. наук, доц.) – глава 10; **Денисюк Д. С.** (канд. юрид. наук, доц.) – підрозділ 3.2 глави 3; **Резанов С. А.** (канд. юрид. наук, доц.) – глава 2; **Панова О. О.** (канд. юрид. наук, доц.) – підрозділи 4.1–4.3, 4.5, 4.6 глави 4; **Швець Д. В.** (канд. пед. наук) – підрозділ 4.4 глави 4; **Іванцов В. О.** (канд. юрид. наук, доц.) – глава 8; **Руколайніна І. Д.** (канд. юрид. наук, доц.) – глава 7; **Хряпинський А. П.** (канд. юрид. наук, доц.) – підрозділ 9.1 глави 9; **Селюков В. С.** (канд. юрид. наук) – підрозділи 5.1, 5.2, 5.4, 5.5 глави 5; **Качинська М. О.** (канд. юрид. наук) – глава 6; **Чишко К. О.** (канд. юрид. наук) – підрозділи 9.2–9.4 глави 9.

Рекомендовано Вченою радою Харківського національного університету внутрішніх справ (протокол № 2 від 28 лютого 2017 р.)

Адміністративна діяльність органів поліції України : підручник / за заг. ред. д-ра юрид. наук, доц. В. В. Сокуренька ; [О. І. Безпалова, О. В. Джафарова, В. А. Троян та ін. ; передм. В. В. Сокуренька] ; МВС України. Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків : ХНУВС, 2017. – 432 с.
ISBN 978-966-610-228-0

У підручнику висвітлено основні положення законодавства України, що регулює адміністративну діяльність органів поліції, розкрито зміст і напрями цієї діяльності, висвітлено особливості превентивної роботи поліції, зокрема в частині налагодження взаємодії поліції та суспільства. Охарактеризовано особливості організації підтримання публічної безпеки та порядку, захисту й дотримання прав і свобод людини в діяльності поліції, адміністративно-юрисдикційної діяльності поліції, контролю і нагляду як основи забезпечення законності в діяльності органів поліції. Викладено алгоритм дій поліцейських щодо протидії насильству в сім'ї, протидії нелегальній міграції та у разі настання надзвичайних ситуацій.

УДК 351.74(477)(075.8)
ББК 67.9(4УКР)301.163.1я73

ISBN 978-966-610-228-0

© Колектив авторів, 2017
© Харківський національний університет внутрішніх справ, 2017

ЗМІСТ

Передмова	6
Глава 1. Загальноправова характеристика адміністративної діяльності органів поліції України	8
1.1. Адміністративна діяльність як складова правоохоронної функції держави ...	8
1.2. Зміст, принципи та правове регулювання адміністративної діяльності органів поліції України	17
1.3. Національна поліція України як суб'єкт адміністративної діяльності: правовий статус, основні завдання, функції та повноваження	25
1.4. Поліцейські послуги як основа публічно-сервісної діяльності Національної поліції України та Міністерства внутрішніх справ України.....	33
<i>Питання для самоконтролю</i>	38
<i>Тестові завдання</i>	39
Глава 2. Зміст і напрямки адміністративної діяльності органів поліції України	43
2.1. Види адміністративної діяльності органів поліції України.....	43
2.2. Напрямки адміністративної діяльності органів поліції України.....	48
2.3. Правовий інструментарій в діяльності органів поліції України	51
2.4. Проходження служби в органах і підрозділах поліції України	53
<i>Питання для самоконтролю</i>	69
<i>Тестові завдання</i>	69
Глава 3. Превентивна робота органів поліції України	71
3.1. Поняття та види превентивної поліцейської діяльності. Характеристика та особливості застосування превентивних поліцейських заходів	71
3.2. Превентивна діяльність дільничних офіцерів поліції	75
3.3. Превентивна робота поліції у сфері дозвільної системи	82
3.4. Превентивна робота поліції у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху	90
<i>Питання для самоконтролю</i>	96
<i>Тестові завдання</i>	96
Глава 4. Організація забезпечення публічної безпеки та порядку	99
4.1. Поняття, зміст і значення публічної безпеки та порядку	99
4.2. Правове регулювання забезпечення публічної безпеки та порядку.....	103
4.3. Організація діяльності органів поліції щодо забезпечення публічної безпеки та порядку під час проведення масових заходів	109
4.4. Організація діяльності органів поліції щодо забезпечення публічної безпеки та порядку під час надзвичайних ситуацій природного і техногенного походження	115
4.5. Основні обов'язки, права й відповідальність нарядів поліції щодо забезпечення публічної безпеки та порядку	118
4.6. Роль органів поліції під час забезпечення публічної безпеки та порядку в разі введення воєнного стану.....	123
<i>Питання для самоконтролю</i>	128
<i>Тестові завдання</i>	129
Глава 5. Захист і дотримання прав та свобод людини в діяльності поліції	131
5.1. Права людини та рівень їх забезпечення в Україні. Діяльність поліції щодо забезпечення прав і свобод людини	131

5.2. Забезпечення прав людини на стадії досудового розслідування. Заборона катувань і жорстокого поводження в діяльності поліції	136
5.3. Дотримання прав людини під час затримання й арешту. Дотримання прав людини під час застосування працівниками поліції заходів фізичного впливу (сили) та вогнепальної зброї.....	144
5.4. Розслідування випадків порушення поліцейськими прав людини	154
5.5. Юридичні гарантії професійної діяльності працівників поліції	156
<i>Питання для самоконтролю</i>	159
<i>Тестові завдання</i>	160
Глава 6. Протидія насильству в сім'ї як вид адміністративної діяльності органів поліції України	162
6.1. Правове регулювання протидії насильству в сім'ї: національний та міжнародний вимір	162
6.2. Особливості розгляду поліцейськими заяв і повідомлень про вчинення насильства в сім'ї.....	171
6.3. Дії поліцейських щодо реагування на факти психологічного, економічного, фізичного та сексуального насильства в сім'ї	176
6.4. Вчинення насильства в сім'ї щодо неповнолітніх та неповнолітніми членами сім'ї. Діяльність дільничного офіцера поліції щодо протидії домашньому насильству над дітьми	183
6.5. Взаємодія інспекторів поліції з органами виконавчої влади, місцевого самоврядування, недержавними та громадськими організаціями щодо протидії насильству в сім'ї.....	188
<i>Питання для самоконтролю</i>	191
<i>Тестові завдання</i>	191
Глава 7. Адміністративно-юрисдикційна діяльність органів поліції	193
7.1. Зміст та особливості адміністративно-юрисдикційної діяльності поліції	193
7.2. Проведення у справах про адміністративні правопорушення, підвідомчих органам поліції: завдання, принципи та стадії	194
7.2.1. Порушення справи і попереднє з'ясування її обставин.....	196
7.2.2. Розгляд справи.....	197
7.2.3. Оскарження та опротестування постанови у справі, перегляд справи	201
7.2.4. Виконання постанови про накладення адміністративного стягнення	202
7.3. Адміністративно-юрисдикційна діяльність органів поліції щодо розгляду та вирішення звернень громадян. Надання відповідей на інформаційні запити... 204	
7.3.1. Поняття та види звернень громадян. Вимоги, які висуваються до звернень громадян, і наслідки недотримання таких вимог	206
7.3.2. Порядок та строки розгляду звернень громадян	210
7.3.3. Надання відповідей на інформаційні запити	214
<i>Питання для самоконтролю</i>	221
<i>Тестові завдання</i>	221
Глава 8. Протидія нелегальній міграції як вид адміністративної діяльності органів поліції України	224
8.1. Поняття, ознаки та причини нелегальної міграції. Механізм протидії нелегальній міграції	224
8.2. Органи поліції як суб'єкт протидії нелегальній міграції	231
8.3. Порядок в'їзду і виїзду іноземців з території України. Видворення нелегальних мігрантів	237

8.4. Проведення у справах про адміністративні правопорушення у сфері міграційних правил.....	242
8.5. Взаємодія поліції з іншими правоохоронними органами, органами виконавчої влади та громадськістю у сфері протидії нелегальній міграції.....	247
<i>Питання для самоконтролю</i>	251
<i>Тестові завдання</i>	252
Глава 9. Адміністративна діяльність працівників поліції під час надзвичайних ситуацій	255
9.1. Поняття та зміст надзвичайної обстановки, яка створює особливі умови для роботи поліції.....	255
9.2. Правові основи організації діяльності поліції в особливих умовах та в разі введення режиму надзвичайного стану.....	262
9.3. Дії працівників органів поліції при отриманні повідомлення про надзвичайну обстановку.....	270
9.4. Особливості несення служби в разі введення надзвичайного стану і за надзвичайних обставин.....	278
<i>Питання для самоконтролю</i>	283
<i>Тестові завдання</i>	283
Глава 10. Контроль і нагляд як основа забезпечення законності в діяльності органів поліції	286
10.1. Контроль і нагляд у професійній діяльності: сутність, співвідношення, значення.....	286
10.2. Форми та способи забезпечення законності в діяльності працівників органів поліції. Службова дисципліна в органах поліції.....	290
10.3. Види контролю за дотриманням законності в діяльності працівників поліції та їх загальна характеристика.....	297
10.4. Оскарження незаконних дій (бездіяльності) працівників поліції як спосіб забезпечення законності діяльності органів поліції.....	316
10.5. Загальноправова характеристика адміністративного нагляду органів поліції та його види.....	320
10.6. Особливості здійснення органами поліції адміністративного нагляду за особами, звільненими з місць позбавлення волі.....	325
<i>Питання для самоконтролю</i>	335
<i>Тестові завдання</i>	335
Глава 11. Взаємодія поліції та суспільства	338
11.1. Взаємодія поліції з органами виконавчої влади.....	338
11.2. Взаємодія поліції з органами місцевого самоврядування.....	345
11.3. Взаємодія поліції з інституціями громадянського суспільства.....	353
<i>Питання для самоконтролю</i>	366
<i>Тестові завдання</i>	366
Термінологічний словник	368
Список використаних та рекомендованих джерел	378
Додатки	410
Предметний покажчик	428